

ابزار آموزشی

راهکارهای قانونی حفاظت از کودکان در خطر

مرکز عدالت
برای کودکان و نوجوانان

ابزار آموزشی
راهکارهای قانونی
حفاظت از کودکان در خطر

حقوق کودکان مجموعه قوانینی است که ساختار حمایتی، روش‌های محافظت، فراهم نمودن امکانات رشد و شکوفایی، ممانعت از آسیب دیدگی و محافظت از کودکان در برابر خشونت و همچنین تأمین کننده بهترین منافع برای کودکان را فراهم می‌کند. ویژگی مهم این حقوق ضمانت اجرای آن است. کودکان نباید فعالیت‌هایی داشته باشند تا مشمول حمایت‌های حقوقی شوند. حکومت و نهادهای حکومتی، اعضای خانواده، نهادهای مردمی و رسانه‌ها موظف هستند همه این حقوق را مراعات کنند. رفتار هیچ‌کس و هیچ سازمان و رسانه‌ای نباید موجب آسیب به کودکان شود.

مجموعه قوانین مختلفی اعم از داخلی و بین‌المللی حقوق کودکان را فراهم و شیوه‌های تضمین و اجرای آن را مشخص کرده‌اند.

قوانین حوزه حقوق کودکان باید عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی، عدالت قضایی و شرایط رشد و تعالی را برای کودکان تضمین نمایند. مجموعه مقرراتی که همه این بخش را شامل شوند، حقوق کودکان تعریف می‌شوند.

آینده هر جامعه بدون محافظت حداکثری از کودکان و تضمین سلامت، امنیت و رفاه آنها، آینده‌ای محتوم خواهد بود.

در این مجموعه، همه مقرراتی که بخش‌های مختلف حقوق کودکان را محافظت می‌کند، گردآوری شده و به مخاطبان این فرصت را می‌دهد تا آشنایی خوبی نسبت به راهکارهای قانونی حفاظت از کودکان در خطر بدست آورند.

مبانے حقوقے

حفاظت از کودکان در خطر

در ساختار داخلے و بین المملے

مجموعه قوانینی برای حفاظت از کودکان در خطر در ساختار داخلی و بین‌المللی مورد تصویب قرار گرفته که علاوه بر تضمین حقوق کودکان، شیوه‌های اجرای آن را نیز تعیین می‌کند. قوانینی که هدف آن تضمین عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی و عدالت قضایی و ایجاد شرایط رشد و تعالی کودکان بوده است. این نوشتار در دو بخش جداگانه به مجموعه قوانین قابل استناد برای حفاظت از کودکان در خطر، در ساختار حقوقی ایران و ساختار حقوقی نظام بین‌الملل می‌پردازد.

۱. قوانین و ساختار حقوق ملی ایران

- قانون مدنی
- قانون مجازات اسلامی
- قانون آیین دادرسی کیفری
- قانون حمایت از اطفال و نوجوانان
- قانون حقوق کار
- قانون فضای مجازی، پورنوگرافی و جرایم رایانه‌یی
- قانون قاچاق انسان

۲. قوانین و اسناد بین‌المللی

- کنوانسیون حقوق کودک
- قوانین و اسناد سازمان ملل متحد برای حمایت از نوجوانان محروم از آزادی
- حداقل قوانین استاندارد سازمان ملل برای اجرای عدالت نوجوانان (قوانین پکن)
- نظر عمومی شماره ۱۰ (۲۰۰۷) حقوق کودکان در عدالت نوجوانان

مشروح این مقاله را در لینک زیر مطالعه بفرمایید:

**مبانی حقوقی حفاظت
از کودکان در خطر
در ساختار داخلی و
بین‌المللی**

مجموعه قوانینی برای حفاظت از کودکان در خطر در ساختار داخلی و بین‌المللی مورد تصویب قرار گرفته که علاوه بر تضمین حقوق کودکان، شیوه‌های اجرای آن را نیز تعیین می‌کند. قوانینی که هدف آن تضمین عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی و عدالت قضایی و ایجاد شرایط رشد و تعالی کودکان بوده است. این نوشتار در دو بخش جداگانه به مجموعه قوانین قابل استناد برای حفاظت از کودکان در خطر، در ساختار حقوقی ایران و ساختار حقوقی نظام بین‌الملل می‌پردازد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

۳. شناسایی کودکان در خطر و قوانین حمایتگر

نشانه‌ها و عوارض خشونت بسیار گسترده هستند و پرداختن به همه آنها در یک یادداشت کوتاه دشوار است اما اگر شما کودکی را در معرض این نوع خشونت‌ها می‌بینید، نباید سکوت کنید. مداخله شما می‌تواند تغییر بزرگی در زندگی کودک ایجاد کند.

هر نوع خشونتی جراحی برای کودک است. اگرچه آزارهای جسمی آشکار هستند اما آزارهای روانی زخم‌های عمیق‌تر و ماندگارتری دارند. آزارهای روانی کودک باعث تخریب اعتماد به نفس کودک، توانایی برقراری ارتباط سالم و عملکرد درست او می‌شوند.

کودکی که تحت خشونت است در برقرار ارتباط با دیگران و اعتماد به افراد مختلف دچار مشکلات جدی است. این مساله نه تنها در کودکی یک مساله مهم است بلکه مشکلات او در بزرگسالی بزرگتر و جدی‌تر نیز خواهد بود.

علاوه بر این کودک تحت خشونت همواره خود را بی‌ارزش و آسیب دیده می‌بیند. کودکی که دائماً سرکوب می‌شود، احمق، کم‌هوش و بی‌ادب دانسته می‌شود این توصیف‌های خشونت‌آمیز را به عنوان بخشی از واقعیت‌های وجودی خود می‌پذیرد. کودکی که دچار خشونت‌های فیزیکی و روانی است به سختی می‌توان اعتماد به نفس داد.

در این مقاله به راه‌های شناسایی کودکان در خطر و مداخله موثر برای حفاظت از آنها پرداخته شده است.

شناسایی کودکان در خطر و مداخله موثر برای حفاظت از آنان

نشانه‌ها و عوارض خشونت بسیار گسترده هستند و پرداختن به همه آنها در یک یادداشت کوتاه دشوار است اما اگر شما کودکی را در معرض این نوع خشونت‌ها می‌بینید، نباید سکوت کنید. مداخله شما می‌تواند تغییر بزرگی در زندگی کودک ایجاد کند.

هر نوع خشونتی جراحی برای کودک است. اگرچه آزارهای جسمی آشکار هستند اما آزارهای روانی زخم‌های عمیق‌تر و ماندگارتری دارند. آزارهای روانی کودک باعث تخریب اعتماد به نفس کودک، توانایی برقراری ارتباط سالم و عملکرد درست او می‌شوند.

کودکی که تحت خشونت است در برقرار ارتباط با دیگران و اعتماد به افراد مختلف دچار مشکلات جدی است. این مساله نه تنها در کودکی یک مساله مهم است بلکه مشکلات او در بزرگسالی بزرگتر و جدی‌تر نیز خواهد بود.

علاوه بر این کودک تحت خشونت همواره خود را بی‌ارزش و آسیب دیده می‌بیند. کودکی که دائماً سرکوب می‌شود، احمق، کم‌هوش و بی‌ادب دانسته می‌شود این توصیف‌های خشونت‌آمیز را به عنوان بخشی از واقعیت‌های وجودی خود می‌پذیرد. کودکی که دچار خشونت‌های فیزیکی و روانی است به سختی می‌توان اعتماد به نفس داد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

آنچه روانشناسان

در مورد مبانے حقوق کودک

باید بدانند!

۱. جرایم حدود و قصاص در میان کودکان

مسئولیت کیفری افراد زیر ۱۸ سال، بعد از انقلاب، ۱۳۵۷ به یکی از مناقشات حقوق کیفری در ایران تبدیل شده است. از بدو استقرار نظام جمهوری اسلامی با تغییر در ماده ۱۱۲۰ قانون مدنی، سن مسئولیت از ۱۸ سال به ۹ سال تمام قمری برای دختران و ۱۵ سال تمام قمری، برای پسران به عقب بازگشت. سن مسئولیت کیفری در اولین قانون مجازات اسلامی نیز به تاسی از قانون مدنی، بدون عنایت به مقررات و تعهدات بین‌المللی ایران، معادل سن بلوغ شرعی و همان ۹ و ۱۵ سال تقلیل یافت. کاهش سن مسئولیت کیفری به سن بلوغ شرعی، موجب صدور احکام اعدام در جرایم حدود و قصاص برای افراد زیر ۱۸ سال شد. این در حالی بود که ایران در سال ۱۳۷۲ به کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل پیوست و به موجب ماده ۳۷ این کنوانسیون، اعمال مجازات‌های شدید، از جمله حبس‌های طویل‌المدت و اعدام و شکنجه کودکان، ممنوع شد. کودک، براساس تعریف مندرج در کنوانسیون حقوق کودک، همه افراد زیر ۱۸ سال را شامل می‌شود. ایران با وجود قبول کنوانسیون با حق شرط، ولی شرط مقرر امکان نادیده گرفتن سن ۱۸ سالگی به عنوان مرز بزرگسالی و کودکی، امکان ندارد.

عبدالصمد خرمشاهی و حسین رئیسی دو وکیل و متخصص حقوق کودکان در این گفتگوها به مساله جرایم حدود و قصاص در میان کودکان و امکان حکم اعدام کودکان مستند به مبانی شرعی مجازات حدود و قصاص می‌پردازند:

لغو مجازات اعدام کودکان، پیش نیاز بسط عدالت در جامعه است

گفتگو با حسین رئیسی

وکیل حقوق بشر و متخصص حقوق کودکان

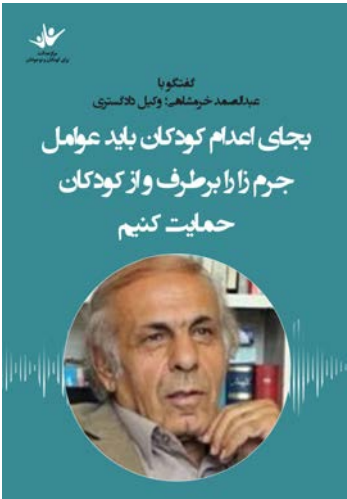
ما هم در قوانین حقوق کودکان و هم در کاهش جرایم مستوجب حکم اعدام پیشرفت‌هایی داشته‌ایم، اعتراض‌ها و تلاش‌های مدنی برای لغو مجازات حکم اعدام به اصلاحات مهمی در قانون

حقوق کودکان، در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۹ منجر و راه‌های برای استیفای حقوق کودکان گشوده شد. ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی اصلاح شده در سال ۱۳۹۲ می‌گوید: در جرایم موجب حد یا قصاص هرگاه افراد بالغ کمتر از هجده سال، ماهیت جرم انجام شده و یا حرمت آن را درک نکنند و یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد، حسب مورد با توجه به سن آنها به مجازات‌های پیش‌بینی شده در این فصل محکوم می‌شوند. تشخیص رشد و کمال عقل به پزشکی قانونی سپرده شده است. به‌رغم اصلاحات انجام شده ولی هنوز تا توقف کامل حکم اعدام کودکان فاصله داریم.

یکی از حقوق‌دانانی که طی دو-سه دهه گذشته تلاش‌های بسیاری برای توقف حکم اعدام کودکان انجام داده آقای حسین رئیسی متخصص حقوق کودکان است که با او به گفتگو نشستیم.

آقای رئیسی معتقد است کودکان کسانی هستند که امکان خطا و ریسک‌پذیری در آنها زیاد است و همچنین امکان بازآموزی، آموزش‌پذیری و درمان احتمالی اگر نیاز داشته باشند در آنها بسیار زیاد است و می‌گوید ضرورت توقف حکم اعدام کودکان از جهات مختلف علمی قابل اثبات است و اگر بر این مهم اصرار می‌شود صرفاً مبتنی بر یک دیدگاه حقوقی نیست بلکه جنبه‌های مختلف علمی و روانشناختی مطرح است.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

بجای اعدام کودکان باید عوامل جرم زا را برطرف و از کودکان حمایت کنیم

گفتگو با عبدالصمد خرمشاهی وکیل دادگستری

اعدام کودکان از ظالمانه‌ترین احکام باقی مانده از دوران ماقبل مدرن است که در معدود کشورهایی از دنیا از جمله ایران اجرا می‌شود. جمهوری اسلامی ایران اگر چه در سالهای

گذشته سعی کرده با اصلاح قوانین، دست قضاات را برای محکوم نکردن کودکان به اعدام، باز گذاشته، ولی کماکان کودکانی با حکم اعدام مجازات می‌شوند. چگونه می‌توان بساط حکم اعدام کودکان را برچید؟ چه اتفاقی باید رخ دهد که قانونگذاران به کل، اعدام کودکان را ممنوع کنند.

آقای عبدالصمد خرمشاهی، از شناخته‌شده‌ترین وکلای دادگستری ایران است، که نامش در پرونده کودکان معارض قانون بسیاری، ثبت شده است. او کارنامه درخشانی در دفاع از کودکانی دارد که به اتهام قتل، با حکم اعدام روبرو بوده و هستند. از آقای خرمشاهی دعوت کردیم که میزبانی ما را برای گفتگویی، پیرامون حقوق کودکان و به طور مشخص مجازات اعدام بپذیرند که با استقبال ایشان مواجه شد.

آقای خرمشاهی در این گفتگو استدلال‌های محکم حقوقی خود را در چرایی ضرورت توقف حکم اعدام کودکان و جزئیاتی از پرونده کودکانی که با حکم دادگاه، اعدام شدند، مطرح کردند. به باور ایشان لغو مجازات اعدام کودکان نیاز به عزمی ملی دارد، ولی در عین حال معتقد است در حال حاضر ساده‌ترین کار این است که پزشکی قانونی حکم رشد هیچ فرد زیر ۱۸ سالی را صادر نکند، تا اعدامی هم به وقوع نپیوندد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

۲. ظرفیت ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی

ماده ۹۱ حاوی تاسیس حقوقی منحصر به فردی است که از یک طرف تدریجی بودن مسئولیت کیفری در کودکان را پذیرفته است. در وهله دوم، این امکان را فراهم می‌سازد تا امکان توقف اعدام کودکان در پرونده‌های قصاص و حدود بدست بیاید. شاید ایراد شود که چرا قانون به صراحت چنین ممنوعیتی بدست نمی‌دهد؟ در پاسخ باید گفت قانونگذاری در انحصار کسانی است که علاقه‌ای ندارند چنین صراحتی را در رفتار حقوقی خود درباره کودکان داشته باشند. در نتیجه این بهترین ابزار ماست در جایی که در حال حاضر امکان تغییر اساسی قانون را نداریم و باید به این حداقل بسنده کنیم. البته باید توجه داشت که بسنده کردن به این امر حداقلی به منزله فراموش کردن اصل مخالفت با هر نوع اعدام به عنوان یک اصل حقوق بشری درباره همه موارد جرایم چه بزرگسال و خصوصا کودک نیست. تهیه کنندگان با لغو اعدام بصورت کلی و به ویژه برای کودکان زیر ۱۸ سال با جدیت مخالفند و تلاش در آن راه انجام می‌دهند. ظرفیت ماده ۹۱ تنها امکانی است که گفتگو و تلاش برای نجات افراد از مجازات اعدام بدست می‌دهد.

تحولات ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی از زمان معرفی این ماده تاکنون در مطالب آموزشی زیر مورد بررسی قرار گرفته که خواندن آن توصیه می‌شود:

دستورالعمل چگونگی تشخیص رشد و کمال عقل افراد بالغ کمتر از ۱۸ سال

غلامحسین محسنی اژه‌ای ریاست قوه قضاییه، دستورالعمل چگونگی تشخیص رشد و کمال عقل افراد بالغ کمتر از ۱۸ سال» موضوع ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی را ده سال پس از تصویب این قانون در سال ۱۳۹۲، صادر کرد.

این دستورالعمل به منظور جلوگیری از اطاله دادرسی ناشی از نقض تحقیقات یا نقض آراء صادره براساس ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی و سرعت و دقت در اتخاذ تصمیم و صدور رای دادگاههای بدوی، تجدیدنظر و دیوان عالی کشور، صادر شده و قضات با اجرای این دستورالعمل می‌توانند مستند به گزارش رسمی پزشکی قانونی مبنی بر عدم قطعیت در رشد و کمال عقلی کودکان، از صدور حکم اعدام کودکان خودداری کنند.

براساس این دستورالعمل که روز دوم آبان ۱۴۰۲ به امضای رئیس قوه قضاییه رسیده و ابلاغ شده، آمده: «در صورت توجه اتهام به فرد بالغ کمتر از هجده سال، موضوع جرائم ماده ۹۱ قانون، چنانچه به تشخیص قاضی رسیدگی کننده، رفع شبهه در رشد و کمال عقل وی، مستلزم استعمال از پزشکی قانونی باشد، وی می‌تواند ضمن معرفی مرتکب به کمیسیون و اعلام تاریخ وقوع جرم، گزارشی از پرونده و تصویر اورا قی از آن که موثر در تشخیص رشد و کمال عقل وی باشد را جهت نظر کمیسیون به پزشکی قانونی ارسال نماید.

۱- در صورتی که قاضی رسیدگی کننده به طرفی غیر از اعد نظر کمیسیون برای رایحه تهیه نماید به نحو واضح گزارشی آن را در پرونده متعلق نماید.

۲- قاضی رسیدگی کننده در خصوص ارتکاب جرم، درگاه مرجع به نامته جرم اتهام شده و یا جرمت آن در زمان ارتکاب جرم اطلاعات لازم را به متن می‌گیرد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

یک نمونه حکم قضایی در حوزه کودکان مستند به قوانین داخلی و بین‌المللی

شماره پرونده قضایی: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱ تاریخ صدور: ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ شعبه: ۳ دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران شماره ثبت: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱ شماره ثبت: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱ شماره ثبت: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱	
خاتمه دادنامه	
دادنامه شماره: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱-۱ دادنامه شماره: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱-۲ دادنامه شماره: ۹۹/۷۷۹۳۱۹۱۰۱-۳	
موضوع: مطالبه حضوری فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه	
خلاصه: با اکتاف ملزم محضاً سازگار فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه	
ملاحظه: موضوع این پرونده در خصوص مطالبه حضوری فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه می باشد. این پرونده در تاریخ ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ با حضور طرفین دعوی در دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه در جریان رسیدگی قرار گرفته است. در این جلسه دادگاه، به شرح ذیل عمل کرده است: ۱- اعلام تکریم و احترام به طرفین دعوی. ۲- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۳- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۴- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۵- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۶- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۷- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۸- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۹- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۱۰- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. 	
نتیجه: با اکتاف ملزم محضاً سازگار فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه	
توضیحات: این پرونده در تاریخ ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ با حضور طرفین دعوی در دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه در جریان رسیدگی قرار گرفته است. در این جلسه دادگاه، به شرح ذیل عمل کرده است: ۱- اعلام تکریم و احترام به طرفین دعوی. ۲- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۳- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۴- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۵- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۶- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۷- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۸- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۹- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۱۰- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. 	
رای دادگاه	
در تاریخ ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ این دادگاه در خصوص مطالبه حضوری فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه در جریان رسیدگی قرار گرفته است. در این جلسه دادگاه، به شرح ذیل عمل کرده است: ۱- اعلام تکریم و احترام به طرفین دعوی. ۲- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۳- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۴- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۵- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۶- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۷- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۸- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۹- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۱۰- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه.	
در تاریخ ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ این دادگاه در خصوص مطالبه حضوری فرزند محمد اکبر ایزان - شهروان با نام شهروان مسعود و سحر ایزان - اطفال - ۶ ساله - کتبی و شفاهی با ابلاغ محترم - دادگاه اطفال و جوانان مجتمع قضایی حوزه قضایی تهران، تهران، ایران - ۱۳۹۹/۰۵/۱۰ - کتبی و شفاهی - ۳۲ صفحه در جریان رسیدگی قرار گرفته است. در این جلسه دادگاه، به شرح ذیل عمل کرده است: ۱- اعلام تکریم و احترام به طرفین دعوی. ۲- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۳- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۴- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۵- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۶- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۷- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۸- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۹- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه. ۱۰- اعلام تکریم و احترام به سرکاره دادگاه.	

قضای این پرونده در بررسی اتهام نوجوانی ۱۷ ساله، ضمن رعایت قوانین داخلی و بین‌المللی مرتبط با حقوق کودکان و نوجوانان، بر استناد به نظریات علمی و تخصصی در حوزه روانشناسی و مشاوره کودک و نوجوان اهتمام ورزیده و حکمی متناسب با ادله‌های قانونی و بین‌المللی صادر کرده است.

نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید

لیرا آموزشه
چرا اجرای ماده ۹۱ قانون مجازات
اسلامی برای توقف حکم اعدام
کودکان مهم و ضروری است؟

ابزار آموزشی؛ چرا اجرای ماده ۹۱ قانون
مجازات اسلامی برای توقف حکم اعدام
کودکان مهم و ضروری است؟

ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲، حاوی تاسیس حقوقی منحصر به فردی است که از یک طرف تدریجی بودن مسئولیت کیفری در کودکان را پذیرفته و در وهله دوم، این امکان را فراهم می‌سازد تا امکان توقف اعدام کودکان در پرونده‌های قصاص و حدود ممکن شود. شاید ایراد شود که چرا قانون به صراحت چنین ممنوعیتی صادر نکرده است؟ در پاسخ باید گفت قانونگذاری در انحصار کسانی است که مقررات به اصطلاح شرعی و یا برداشت‌های شرعی مورد تایید حکومت برایشان در اولویت است تا استانداردهای حقوق بشری، در نتیجه علاقه‌ای ندارند چنین صراحتی را در رفتار حقوقی خود درباره کودکان داشته باشند. این درحالیست که حتی در بسیاری از کشورهای اسلامی مانند مالزی، اندوزی، امارات متحده عربی و مصر مجازات اعدام برای کودکان ممنوع است.

برغم استفاده از ماده ۹۱، همچنان با اجرای مجازات اعدام برای نوجوانان روبرو هستیم. درحالیکه براساس مفاد کنوانسیون حقوق کودک، اجرای مجازات‌های اعدام و حبس ابد و زندان‌های طویل‌المدت برای کسانی که زیر ۱۸ سال مرتکب رفتار ناقض حقوق کیفری شدند، ممنوع است.

صرف ورود کودکان به فرایند قضایی، در تضاد با منافع کودکان است. اصولاً جوانی و نوجوانی، ایام پرخطری است. آنها در این سن بیشتر خطر می‌کنند و این خطر کردن خارج از اراده و تصمیم آنهاست. با همین منطق طبیعی، نباید با کودکان همچون بزرگسالان برخورد کرد و آنها را مورد قضاوت قرار داد. سیستم سزادهی لاجرم باید متناسب با سن و سال کودکان و در نظر گرفتن شرایط فیزیکی و طبیعی آنها باشد تا از عدالت خارج نشود.

بنابراین در شرایطی که امکان تغییر اساسی قانون وجود ندارد، این بهترین ابزار برای جلوگیری از اعدام کودکان است. البته باید توجه داشت که بسنده کردن به این امر حداقلی، به منزله فراموش کردن اصل مخالفت با هر نوع اعدام به عنوان یک اصل حقوق بشری، درباره همه جرایم چه بزرگسال و چه کودک نیست. (تهیه کنندگان این راهنما، از لغو اعدام بصورت کلی و به ویژه برای کودکان زیر ۱۸ سال حمایت و برای تحقق آن تلاش می‌کنند.) ظرفیت ماده ۹۱ تنها امکانی است که گفتگو و تلاش برای نجات افراد از مجازات اعدام را ممکن می‌سازد.

این ابزار آموزشی از زوایای مختلف به مساله ضرورت لغو مجازات اعدام کودکان و چگونگی بهره‌برداری از ظرفیت ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی را به بحث گذاشته است.

راهکارهای اجرایی برای استفاده از ظرفیت ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی

• بررسی شخصیتی

وکلا و دادرسان دادگاههای ویژه اطفال و نوجوانان ضروری است همواره با متخصصان روانشناسی و مددکاری در شناخت بهتر رفتار نوجوانان معارض قانون همکاری داشته باشند. شناخت رفتاری کودکان در تعیین میزان مسئولیت آنها موثر خواهد بود. در غیاب عدم فعالیت موثر دفتر حمایت از کودکان در دادسرای هر حوزه قضایی برای حمایت ویژه از کودکان معارض قانون و عدم حضور موثر مشاوران روانشناسی در دادگاههای ویژه اطفال، وکلا باید بیش از معمول توجه به روند تشخیصی درباره میزان مسئولیت نوجوانان در مواجهه با اتهامات سنگین داشته باشند. استفاده از این روش تکنیک مناسب برای فراهم آوردن دلایل در حمایت از فقدان مسئولیت کامل و فقدان رفتار شناختی نوجوانان توأم با درک کامل موقعیت رفتار ناقض قانون است.

• بررسی توانایی روانی کودکان

برای بررسی توانایی شناختی و روانی کودکان بی شک نظریه متخصص لازم است. امروزه کمیسیونهای موضوع ماده ۹۱ قانون م. ا. این وظیفه را برعهده دارند. تعامل مناسب وکلا با کمیسیون ضروری است. نظریه کمیسیون قابل اعتراض است. این نظریه باید متکی بر روش شناختی باشد. اگر صرف توجه رفتار منجر به نقض قانون تصمیم گیری شود، امکان رسیدن به عدالت مهیا نخواهد شود. طبیعی است که رفتارهای کودکان نمی تواند صرفا ناشی از شرایط نهایی منجر به وقوع رفتار ناقض قانون شده باشد. بلکه باید شرایط رشد و آموزشی و همچنین تروماهایی که ممکن است کودک تجربه کرده باشد مورد مطالعه شناختی قرار گیرد. طبیعی است که این مطالعات نباید به تشدید تروما و یا آسیب مجدد به کودک گردد. اقرار کودکان نباید تنها عامل برای سنجش رفتاری آنها باشد. کودکان در شرایط هیجانی ممکن است رفتارهایی به زیان خود انجام دهند. بدیهی است، مطالعه همه این زوایای تخصصی به وکلا برای دفاع و به دادرسان برای قضاوت کمک موثر خواهد کرد.

روش انجام بررسی پرونده شخصیتی / این بررسی چگونه و در کجا انجام می‌شود؟

پرونده شخصیت یک فرم ساده است، که سوالات بعضا غیر موثر و یا با پیش قضاوت درباره کودک همراه است. اما بدیهی است که این پرونده اگر به درستی در بدو تشکیل پرونده صورت گیرد، می‌تواند در تشخیص عدالت موثر باشد. از نظر حقوقی همزمان با تفهیم اتهام در بدو رسیدگی باید این پرونده تشکیل و به ضمیمه پرونده دادرسی باشد. تفهیم اتهام بدون تشکیل پرونده شخصیت ممنوع است.

بهترین روش انجام در مراکز روانشناسی قانونی است. اما در حال حاضر در کانون اصلاح و تربیت و یا به وسیله پلیس با ارجاع به مددکاران صورت می‌گیرد.

۳. جرایم حدود و قصاص در میان کودکان

کودک کیست؟ چه کسی کودک محسوب می‌شود؟ پاسخ این پرسش کمک می‌کند تا به پرسش دیگری پاسخ دهیم: چرا در ساختار عدالت کیفری این تفکیک اهمیت دارد؟ میزان رشد جزایی و متعاقب آن میزان مسئولیت در اطفال و نوجوانان با پاسخ به این پرسش‌ها مشخص خواهند شد.

در ساختارهای عدالت کیفری باید قدر مسلمی از مرز کودکی و بزرگسالی داشته باشیم، در عین حال، شرایط و ویژگی‌ها و مشخصات فردی در زمانی که کودک با ساختار عدالت کیفری روبرو می‌شود، در میزان مسئولیت با اهمیت است، همچنانکه در میزان درک ماهیت عمل مجرمانه متفاوت خواهند بود. با وجود اینکه در ساختار حقوقی ایران نظیر بند «ب» ماده اول قانون حمایت از کودکان و نوجوانان، که در آن به صراحت همه کودکان تا ۱۸ سالگی را مورد حمایت قرار داده، در عین حال در جرایم مهمی مانند جرایم حدود و قصاص، بدون توجه به شرایط رشد اطفال و نوجوانان و بدون توجه به شخصیت آنها مسئولیت کیفری کامل برای آنها فرض شده است.

مطالب زیر تصویر کاملی از سن مسئولیت کیفری و عواقب آن بدست می‌دهد:

سن رشد در اسلام و حقوق بین الملل

بررسی فقهی - حقوقی رویکرد قانون مجازات
اسلامی جدید به سن رشد و مسئولیت کیفری
کودکان در پرو اسناد بین المللی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۸/۰۱
تاریخ تأیید: ۱۳۹۸/۰۸/۰۱

مجموعه حقوقی اسلامی
استادکار گروه حقوق دانشکده جلد

چکیده

بر اساس ماده ۳۷ و ۴۰ کنوانسیون حقوق کودک که بر مبنای سن رشد، سن بلوغ و سن مجازات کیفری تعیین شده است، حداقل سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی ۱۲ سال است. در حالی که در قانون مجازات اسلامی ایران، سن مجازات کیفری از ۹ سال است. هدف از این مقاله، بررسی تطبیقی و مقایسه‌ای بین این دو رویکرد است. در این مقاله، به بررسی تطبیقی سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی و قانون مجازات اسلامی ایران پرداخته می‌شود. همچنین، به بررسی تطبیقی سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی و قانون مجازات اسلامی ایران پرداخته می‌شود. همچنین، به بررسی تطبیقی سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی و قانون مجازات اسلامی ایران پرداخته می‌شود.

مقدمه

بررسی سن رشد از دیدگاه حقوقی، از دیدگاه فقهی از جنبه شرعی است. که با توجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در کشورهای مختلف، سن رشد و سن مجازات کیفری در این کشورها متفاوت است. در این مقاله، به بررسی تطبیقی سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی و قانون مجازات اسلامی ایران پرداخته می‌شود. همچنین، به بررسی تطبیقی سن مجازات کیفری در پرو اسناد بین المللی و قانون مجازات اسلامی ایران پرداخته می‌شود.

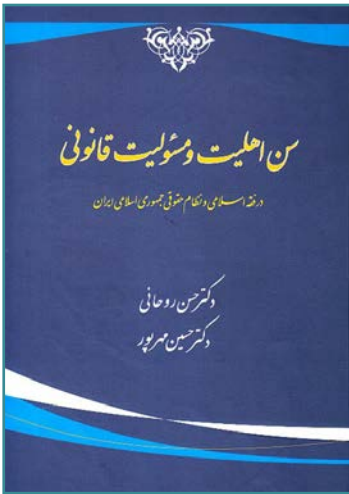
1. Email: shahabzadeh@gmail.com

مجله حقوقی، ۴ (۱۳)، ۱۹-۳۴، زمستان ۱۳۹۸

بر اساس مواد ۳۷ و ۴۰ کنوانسیون حقوق کودک، دولت‌های عضو باید حداقل سن مسئولیت کیفری را برای کودکان که مطابق با شرایط جسمی، فیزیکی و روحی و عقلی کودک باشد تعیین کنند. ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ در این راستا به نوعی لزوم احراز رشد در خصوص مسئولیت کیفری اطفال زیر هجده سال را مطرح نموده تا راهی قانونی برای قضات برای معافیت کودکان از این مجازات‌ها فراهم آورد. این مقاله به بررسی فقهی حقوقی مسئولیت کیفری با نگاهی به قوانین جدید در سایه‌ی اسناد و تعهدات بین المللی ایران می‌پردازد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

سن اهلیت و مسؤلیت قانونی در فقه اسلامی و نظام حقوقی جمهوری

در این نوشته، با تشریح وضعیت اهلیت قانونی در نظام حقوقی ایران و نظام بین المللی و قوانین برخی از کشورها به ویژه کشورهای اسلامی، دلایق عقلی و نقلی مربوط به سن بلوغ، بررسی و نتیجه‌ای منطقی ارائه گردیده است.

رد الزامی بودن مقطع سنی ۹ و ۱۵ سال برای بلوغ اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و هم چنین رد تفاوت موجود در این امر بین دختر و پسر و امکان مبنا قرار دادن سن دیگری برای بلوغ قانونی، فرضیه اصلی این نوشته است.

برای تبیین این امر، مروری بر قوانین موضوعه کشورهای مختلف، نظر کارشناسان، وضعیت فعلی قوانین و مقررات موضوعه داخلی در این زمینه، بررسی نظریات فقهای امامیه و اهل تسنن، سیری در آیات قرآن و احادیث منقول از پیامبر و امامان، در فصول مختلف این کتاب انجام گرفته است.

در مجموع، مطالب این نوشته در هشت فصل ارائه گردیده است:

فصل اول: سن مسولیت کیفری و اهلیت قانونی در جهان: تحولات و روندها

فصل دوم: رابطه سن با تغییرات جسمی و روحی

فصل سوم: سن اهلیت قانونی در قوانین موضوعه کشور

فصل چهارم: آراء و نظریات فقهای شیعه در مورد سن اهلیت و مسؤلیت

فصل پنجم: آراء و نظریات فقهای اهل سنت در مورد سن بلوغ و رشد

فصل ششم: آیات قرآن مجید در رابطه با بلوغ و رشد و نظر مفسرین

فصل هفتم: سن اهلیت و مسؤلیت در روایات

فصل هشتم: جمع بندی و نتیجه گیری

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

رشد و کمال عقل در آیینة رویه قضایی

دانشگاه رویه قضایی (مجله حقوقی)
شماره ۹ پاییز و زمستان ۱۳۹۵ | Volume 1 | Issue 9

رشد و کمال عقل در آیینة رویه قضایی (نقد رای پرونده ستایش)

مجتبی فرح بخش^۱
استادیار دانشگاه شاهد و وکیل پایه یک دادگستری

بروند شکل گیری جنایت و انجام بی عیب و نقص آن و ارتکاب جرایم متعدد از لحظه قصد ارتکاب تجاوز جنسی با اغفال و فریب مجنی علیها و ارتکاب قتل به شیوه فجیع و اقدامات فجیعانه در جنایت بر میت، دلالت بر سلامت روحی و روانی و رشد و کمال عقلی متهم دارد.

واژگان کلیدی: رشد، کمال عقل، قاعده درأ، اختلال سرکرت، مستی

متن رای^۲

در این پرونده آقای... متولد ۱۳۷۸/۰۹/۲۵ محصل شیوه ابرازی نایب سابقه کفبری یا قرار نگهداری موقت با وکالت آقای... بر اساس تکالیف اولیه دم حسب مفاد کفبرخواست تنظیمی دادسرای عمومی و انقلاب ورامین و نیز بخش پانزدهم قرار نهایی دادسرا مشعر بر عدم صلاحیت متهم است. به زکای به عطف اغفال و فریب (دختر شش ساله به نام ستایش و قول صدای و جنایت بر میت نظر به جامع

1 - mo.farahbakhsh@yahoo.com

۲ - بخش های از متن دادنامه به لحاظ مطابقت اطلاعات و رعایت احترام بر جنبه علمی مقاله گردیده است.

مجتبی فرح بخش، استادیار دانشگاه شاهد و وکیل پایه یک دادگستری در این مقاله نگاهی به مسئله ی کمال العقل با نگاهی انتفادی به پرونده ستایش میپردازد. در قسمتی از رای موضوع این پرونده میخوانیم:

بروند شکل گیری جنایت و انجام بی عیب و نقص آن و ارتکاب جرایم متعدد از لحظه قصد ارتکاب تجاوز جنسی با اغفال و فریب مجنی علیها و ارتکاب قتل به شیوه فجیع و اقدامات فجیعانه در جنایت بر میت، دلالت بر سلامت روحی و روانی و رشد و کمال عقلی متهم دارد.

با این حال، به نظر میرسد نظریه پزشکی قانونی در این خصوص، دلالت قاطع بر اثبات رشد و کمال عقلی متهم نداشته است. مفاهیم رشد و کمال عقل، مفاهیم فقهی و حقوقی هستند که این مقاله در پی بدست دادن فهمی دقیق از آن هاست.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

تمایز بین سن رشد جزایی با سن مسئولیت کودکان براساس قوانین داخلی ایران

تمایز بین سن رشد جزایی با سن مسئولیت
کودکان براساس قوانین داخلی ایران

کودک کیست؟ چه کسی کودک محسوب می‌شود؟ پاسخ این پرسش کمک می‌کند تا به پرسش دیگری پاسخ دهیم: چرا در ساختار عدالت کیفری این تفکیک اهمیت دارد؟ میزان رشد جزایی و متعاقب آن میزان مسئولیت در اطفال و نوجوانان با پاسخ به این پرسش‌ها مشخص خواهند شد.

در ساختارهای عدالت کیفری باید قدر مسلمی از مرز کودکی و بزرگسالی داشته باشیم، در عین حال، شرایط و ویژگی‌ها و مشخصات فردی در زمانی که کودک با ساختار عدالت کیفری روبرو می‌شود، در میزان مسئولیت با اهمیت است، همچنانکه در میزان درک ماهیت عمل مجرمانه متفاوت خواهند بود. با وجود اینکه در ساختار حقوقی ایران نظیر بند «ب» ماده اول قانون حمایت از کودکان و نوجوانان، که در آن به صراحت همه کودکان تا ۱۸ سالگی را مورد حمایت قرار داده، در عین حال در جرایم مهمی مانند جرایم حدود و قصاص، بدون توجه به شرایط رشد اطفال و نوجوانان و بدون توجه به شخصیت آنها مسئولیت کیفری کامل برای آنها فرض شده است.

کنوانسیون حقوق کودک در ماده اول، همه افراد زیر ۱۸ سال را کودک محسوب کرده است.

دولت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۲ کنوانسیون حقوق کودک را با حق شرط پذیرفته است. با این وجود تعیین سن رشد جزایی و به تبع آن سن کودکی از بزرگسالی همچنان محل مناقشه‌های حقوقی متعددی حتی در سطح قانونگذاری، در سطح دادگاهها و در مراکز پزشکی قانونی ایران است.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

تأثیر فقدان درک
شناختی بر رفتار
نوجوانان معارض قانون

کنش‌های اختیاری، ناخودآگاه، جسمانی، ذهنی و عاطفی انسانها به میزان رشد مغز آنها وابسته است. در واقع این مغز است که رفتارهای هر فردی را رهبری می‌کند و به انسان قدرت شناخت می‌دهد. درک شناختی انسان‌ها چه رابطه‌ای با رشد مغزی دارد؟ و چرا گفته می‌شود نوجوانان قدرت تصمیم‌گیری درست ندارند؟

لاله دادگردوست متخصص روانشناسی قانونی در این خصوص می‌گوید:

«افراد هنگام تصمیم‌گیری به محاسبه سود و زیان پیامد آن تصمیم توجه می‌کنند، اما اگر فردی عجولانه تصمیم بگیرد، تصمیم‌اش عاقلانه و منطقی نخواهد بود. بنابراین حتی افراد ملایم و میانه‌رو، اگر فاقد درک شناختی باشند، نمی‌توانند تصمیم خردمندانه‌ای بگیرند. نکته قابل توجه آن است که رشد مغزی در نوجوانی کامل نمی‌شود، بلکه گسترش منطقه خاکستری در ناحیه جلوی مغز تا اوایل بزرگسالی ادامه پیدا می‌کند. در مرحله هرس سیناپسی، مغز، سیناپس‌های اضافی را حذف می‌کند و شبکه اطلاعاتی کارآمدتری را می‌سازد.»

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

گفتگو با خانم لاله دادگردوست، روانشناس قانونی

در این وبینار خانم دکتر لاله دادگر دوست متخصص روانشناسی قانونی از انتاریو کانادا درباره رابطه رشد مغزی- ذهنی کودکان زیر ۱۸ سال و رشد جزایی آنها در نتیجه مسئولیت کیفری آنها سخن می گویند.

اهمیت عدم توانایی همه افراد زیر ۱۸ سال در درک کامل ماهیت جرایم در مقایسه با بزرگسالان در این وبینار روشن می گردد.

[این پادکست را اینجا بشنوید](#)

یافته‌های علمی از رشد مغزی نوجوانان، مجازات بی‌رحمانه اعدام را بر نمی‌تابد

نوجوانی یک دوره انتقالی است که از کودکی به بزرگسالی، قرار دارد. اما هنوز رشد عقلی کامل را تجربه نکرده است. یک نوجوان در دوره‌ای تغییراتی قرار دارد که در آن احساسات، هورمون‌ها، قضاوت، هویت و ساختار فیزیکی بدن او در حال تغییر است. این مرحله آنقدر پرتحول است که والدین و حتی کارشناسان برای درک کامل آن باید بسیار تلاش کنند.

در سال ۲۰۰۲، دادگاه عالی ایالات متحده آمریکا اعدام نوجوانان را ممنوع کرد. حکم دادگاه در پرونده اتکینز علیه ویرجینیا، به ظرفیت‌های ذهنی توسعه‌نیافته افراد درگیر در این پرونده اشاره کرد. علت اصلی اتخاذ چنین تصمیمی از سوی قضات دادگاه عالی ایالات متحده، تشخیص عقب‌ماندگی ذهنی نوجوانان اعلام شد.

آنها در رای خود آوردند که به عنوان یک جامعه حقوقی، ما محدودیت‌های نوجوانان را می‌شناسیم. به همین دلیل، هنگام رای دادن، عضویت در هیئت منصفه، مصرف الکل، ازدواج، عقد قرارداد و حتی تماشا فیلم‌هایی با محتوای بزرگسالان، آنها را در برخورداری از امتیازاتی محدود می‌کنیم. هر سال، ایالات متحده میلیاردها دلار برای ترویج پیشگیری از مصرف مواد مخدر و آموزش جنسی برای محافظت از جوانان در این مرحله آسیب‌پذیر از زندگی هزینه می‌کند. اما زمانی که صحبت مجازات اعدام می‌شود، ما با آنها به عنوان بزرگسالان کامل رفتار می‌کنیم. آنها با این جمله اعتراضی رای به ممنوعیت اعدام نوجوانان دادند.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

۳

وکلانچه باید در خصوص

روانشناسی کودک بدانند؛

تروما و ترومای ثانویه چیست؟

۱. نقش روانشناسان و مشاوران در دادگاه اطفال و نوجوانان

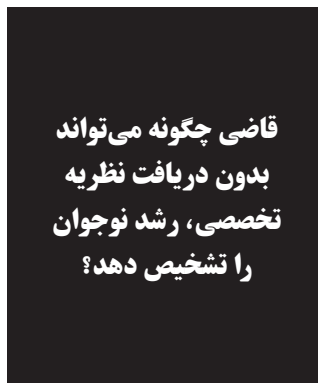
نوجوانی یک دوره انتقالی است که از کودکی به بزرگسالی، قرار دارد اما هنوز رشد عقلی کامل را تجربه نکرده است. یک نوجوان در دوره‌ای تغییراتی قرار دارد که در آن احساسات، هورمون‌ها، قضاوت، هویت و ساختار فیزیکی بدن او در حال تغییر است. این مرحله آنقدر پرتحول است که والدین و حتی کارشناسان برای درک کامل آن باید بسیار تلاش کنند. تشخیص کمال عقلی نوجوانان و درک ماهیت و حرمت جرم توسط آنها به عنوان سه عنصر اثبات مسئولیت در نوجوانان، مندرج در ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی، چگونه قابل تحقق است؟ قاضی چگونه می‌تواند تشخیص دهد که یک نوجوان رشد یافته و قادر به درک ماهیت و حرمت جرم است؟ آیا قاضی بدون مراجعه به متخصص و دریافت نظریه روانشناسی قانونی و روانپزشک متخصص می‌تواند رشد کودک را تشخیص دهد؟

در ویدئو زیر، و در سه بخش به این پرسش‌ها به این شرح پاسخ داده شده:

- شرایط تشخیص درک و شناخت کودکان با استفاده از ماده ۹۱ قانون م. ا.
- بررسی پرونده شخصیت؛
- نقش مشاوران در دادگاههای اطفال و نوجوانان و چگونگی تاثیر آنها بر روند دادرسی؛

این تصویر یک پوستر تبلیغاتی برای ویدئویی است. در بالا سمت چپ، لوگوی «داد» (دادگاه اطفال و نوجوانان) قرار دارد. متن اصلی پوستر به زبان فارسی می‌گوید: «قاضی چگونه می‌تواند بدون دریافت نظریه تخصصی، رشد نوجوان را تشخیص دهد؟». در مرکز پوستر، دو تصویر دایره‌ای قرار دارد: تصویر سمت چپ، سمیرا حقوقی، روانشناس و روان‌خرمانگر؛ تصویر سمت راست، حسین ربیعی، استاد حقوقدان و استاذ دانشگاه کارleton کانادا. در پایین سمت چپ، یک آیکون زرد رنگ با یک دوربین فیلمبرداری و کلمه «ویدئو» در آن قرار دارد.

این تصویر یک پوستر تبلیغاتی برای ویدئویی است. متن اصلی پوستر به زبان فارسی می‌گوید: «قاضی چگونه می‌تواند بدون دریافت نظریه تخصصی، رشد نوجوان را تشخیص دهد؟».

[این فیلم را اینجا مشاهده کنید](#)

۲. تروما و نقش آن در مصاحبه با کودکان معارض قانون

وکلا، مددکاران اجتماعی و کارکنان و دست‌اندرکاران دادگاه‌های کودکان و نوجوانان، بایستی به تفاوت‌های بین مصاحبه با کودکان و نوجوانان و مصاحبه با بزرگسالان و ملاحظات ویژه در مورد مصاحبه با کودکان در سنین مختلف، آگاه باشند.

مصاحبه‌کنندگان بایستی بدانند که کودکان واکنش بیشتر و متفاوتی نسبت به بزرگسالان در مقابل پرسش‌ها دارند. قابلیت تلقین در آنها بالاست و به طور کلی درک‌های متفاوتی نسبت به زمان، زندگی و واقعیت دارند.

در ابتدای مصاحبه، مصاحبه‌کننده باید چرایی پرسیدن سوالات را به خوبی توضیح دهد. زمانی که مصاحبه با کودکان با سن کمتر انجام می‌شود، مصاحبه‌کننده باید در استفاده از کلمات به طور خاص عمل کند و اطمینان حاصل کند که کودک، متوجه معانی تک تک کلمات می‌شود و به بزرگسالان همراه اجازه ندهد تا به جای کودک صحبت کنند.

در مورد نوجوانان، مشخصه اساسی مصاحبه باید امکان ایجاد فضای توأم با اعتماد باشد و مصاحبه‌گر بایستی این اعتماد را قبل از اجرای مصاحبه تا حدی بسازد و فضای اعتماد را در حین مصاحبه، حفظ کند.

وکلا با نوجوانان بایستی به شدت مستقیم و با اعتماد به نفس مکالمه کنند. در ابتدای مصاحبه بایستی در مورد اینکه سوابق دوره نوجوانی در برخی روندهای استخدامی می‌تواند موثر باشد، صحبت کنند. استفاده از اینگونه تکنیک‌ها باعث می‌شود تلاش برای دفاع از نوجوان موثرتر عمل کند.

در مجموعه مطالب این فصل، ضمن تشریح مصادیق شکنجه، اصول حرفه‌ای برای انجام مصاحبه با قربانیان شکنجه، آزار و مبتلا به تروما را یادآوری و به روزنامه‌نگاران، وکلا، روانشناسان و مشاوران بیاموزد که در مواجهه با کودکان قربانی شکنجه، چگونه ارتباط برقرار و به صورت سازنده مصاحبه کنند، تا هم به کشف حقیقت کمک کنند و هم باعث آسیب مجدد به قربانی نشوند.

راهنمای مصاحبه با کودکان دارای تجربه تروما

راهنمای مصاحبه با کودکان دارای تجربه تروما

وکلا، مددکاران اجتماعی و کارکنان و دست‌اندرکاران دادگاه‌های کودکان و نوجوانان، بایستی به تفاوت‌های بین مصاحبه با کودکان و نوجوانان و مصاحبه با بزرگسالان و ملاحظات ویژه در مورد مصاحبه با کودکان در سنین مختلف، آگاه باشند. این نوشتار بر نحوه مصاحبه با کودکان دارای تجربه تروما تمرکز دارد.

در این جا روش‌ها و تکنیک‌ها بر اساس «مدل تفکر متمرکز بر راه حل در ارتباطات» مفهوم‌بندی شده‌اند. درمان مختصر راه-حل محور توسط اینسو کیم به عنوان راهی برای تغییر سیستم درمانی از «حل مسئله» به «ایجاد راه حل» توسعه داده شد. این مدل را می‌توان در مواردی که کودکان آسیب دیده‌اند و تجربه تروما داشته‌اند، به کار برد. هدف انتقال پارادایم گفتگو از روش واکنشی به روش پیشگیرانه است.

در کار با کودکان آسیب‌دیده، دور شدن از مشکلاتی که با آن‌ها روبرو هستند به سمت راه‌حل‌های ممکن، نه تنها فرصت بیشتری برای نتایج مثبت ایجاد می‌کند، بلکه باعث می‌شود کودکان برای صحبت در مورد هر مسئله‌ای که با آن مواجه می‌شوند، بازتر صحبت کنند. با استفاده از این زبان، وکلا می‌توانند موفقیت بیشتری داشته باشند. نیازهای موکلان خود را درک می‌کنند و بنابراین با مهارت بیشتری از آنها دفاع می‌کنند. زبانی که در ماهیت راه حل متمرکز است بر این مفهوم استوار است که با اجازه دادن به یک فرد کنترل برنامه خود برای بهبود وضعیت خود، بازتر و در نهایت موفق‌تر خواهد بود.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

نحوه مصاحبه با کودکان قربانی شکنجه، آزار و مبتلا به تروما

شکنجه هم در قوانین داخلی و هم در قوانین بین‌المللی نفی و ممنوع شده و هیچ دولتی در هیچ شرایطی مجاز به اعمال شکنجه علیه شهروندان نیست. شکنجه اشکال مختلف و تبعات جسمی و روانی متفاوتی نیز به همراه دارد، آنچه مهم است اینکه به عنوان روزنامه‌نگار نباید از کنار مصادیق شکنجه به سادگی بگذریم. کشف حقیقت به عنوان یک اصل روزنامه‌نگاری، وقتی به مساله‌ای تحت عنوان شکنجه می‌رسد، توجه بیشتری را می‌طلبد.

این راهنما می‌کوشد ضمن تشریح مصادیق شکنجه، اصول حرفه‌ای برای انجام مصاحبه با قربانیان شکنجه، آزار و مبتلا به تروما را یادآوری و به روزنامه‌نگاران بیاموزد که در مواجهه با کودکان قربانی شکنجه، چگونه ارتباط برقرار و به صورت سازنده مصاحبه کنند، تا هم به کشف حقیقت کمک کنند و هم باعث آسیب مجدد به قربانی نشوند.

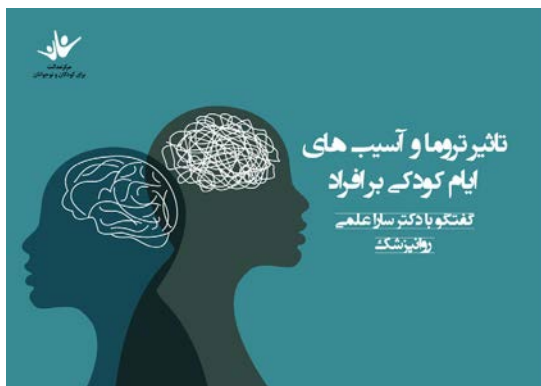
[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

چگونه از آسیب مجدد به قربانیان شکنجه و تروما پیشگیری کنیم؟

نقض حقوق بشر تنها تخطی از قانون نیست، بلکه به دلیل ارتباطی که با حقوق، آزادی‌ها و اعتقادات افراد دارد، می‌تواند آسیب‌های وحشتناکی به افراد و جامعه وارد کند. قربانیان نقض حقوق بشر معمولاً تجربه شکنجه و ابتلا به نوعی از تروما را دارند و اگر نسبت به درمان آن اقدام نکنند، می‌توانند دچار درد و رنجی دائمی شده و با تهدیدهای روحی و روانی بسیاری، دست و پنجه نرم کنند. از این حیث شناخت مصادیق شکنجه و تبعات روحی و روانی آن، شناخت تروما و اینکه چگونه انسان‌ها را، با چالش‌های مهمی در زندگی فردی و جمعی روبرو می‌سازد، ضروری است. این شناخت مقدمه‌ای است برای حفاظت از شهروندان و ارتقای سلامت جامعه. لذا این نوشتار با استناد به اسناد بین‌المللی و به طور مشخص مستند به پروتکل استانبول، ضمن تبیین تعریف و مصادیق شکنجه و تروما و آثار محرومیت از آزادی، به راههای پیشگیری، درمان و چگونگی مواجهه با افراد آسیب دیده می‌پردازد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

در این پادکست خانم دکتر سارا علمی متخصص روانپزشکی ساکن کانادا در رابطه با چگونگی تأثیر تروما و آسیب های ایام کودکی بر رشد مغزی کودکان صحبت می کند. ایشان معتقد هستند که از طریق تحقیقات مدرن علمی و استفاده از دستگاه های مدرن، امکان تشخیص میزان آسیبی که به رشد مغزی کودکان و نوجوانان وارد می شود قابل تشخیص و شناسایی است. همچنین اینکه کودکان باید یاد بگیرند تا هیجانهای مختلف خود را کنترل کنند، توانایی تحمل استرس داشته باشند و اتفاقات منفی ایام کودکی همواره می تواند در رشد مغزی آنها تأثیرگذار باشد و این رشد را دچار اختلال نماید.

[این پادکست را اینجا بشنوید](#)

درس گفتار

چگونه از آسیب مجدد به قربانیان
شکنجه و تروما پیشگیری کنیم؟

چگونه از آسیب مجدد
به قربانیان شکنجه و
تروما پیشگیری کنیم؟

تعریف و مصادیق شکنجه در اسناد بین‌المللی، تعریف رفتار یا مجازات ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز، خشونت جنسی به مثابه شکنجه، محور بحث‌های آقای رئیسی وکیل حقوق بشر است. ایشان به این پرسش پاسخ می‌دهد که برای دفاع از قربانیان شکنجه به چه اسناد بین‌المللی می‌توان استناد کرد.

اما شکنجه چه تبعات روانی‌ای دارد؟ هدف کلی ارزیابی روانشناختی قربانیان شکنجه چیست و وقتی صحبت از تروما می‌کنیم منظور چیست و چگونه کودکان به تروما واکنش نشان می‌دهند. این‌ها محورهایی است که در ادامه با خانم سمیرا حقوقی روانشناس و روان‌درمانگر به بحث گذاشته می‌شود. او معتقد است نه تنها کودکان بلکه بیشتر افراد داخل و خارج ایران که رویدادهای سه ماهه اخیر را دنبال کرده‌اند به نوعی از تروما دچار شده، به همین دلیل کودکان علاوه بر ترومای اولیه ممکن است به تروما ثانویه هم مبتلا شده باشند، بنابراین در این شرایط، شناخت تروما و برخورد آگاهانه با کودکانی که به تروما مبتلا شده‌اند ضروری است. کودکان به محیط امن، آغوش باز خانواده‌ها و محیط دور از خطر، نیاز دارند پس در این ایام باید در کنار کودکان و هم‌دل با آنها بود.

[این فیلم را اینجا مشاهده کنید](#)

۳. ترومای ثانویه و تاثیر آن بر وکلا در پرونده‌های کودکان معارض قانون

با توجه به اینکه به نظر می‌رسد متخصصان حقوقی به طور مرتب در معرض موارد آسیب‌زا هستند، ارزیابی انتقادی و ترکیبی از میزان هرگونه ترومای ثانویه و عوامل خطر بالقوه ضروری به نظر می‌رسد.

استرس تروماتیک ثانویه یا درجه دوم، همچنین به عنوان ترومای جانشین یا خستگی شفقت شناخته می‌شود، وضعیتی است که علائمی مانند اختلال استرس پس از سانحه را پدید می‌آورد. این علائم ناشی از قرار گرفتن غیرمستقیم در معرض آسیب شخص دیگری است. درباره ترومای ثانویه برای مددکاران اجتماعی و درمانگرانی که مستقیماً با کودکان و بزرگسالانی که تروما را تجربه کرده‌اند، کار می‌کنند، مطالب زیادی نوشته شده است. در واقع، بسیاری از مددکاران اجتماعی و درمانگران در دوره‌های آموزشی خود درباره ترومای ثانویه یاد می‌گیرند و برخی نیز پس از شروع به کار، آموزش‌های منظمی در مورد ترومای ثانویه دارند.

با این حال، بسیاری از وکلا، قضات و سایر افرادی که در سیستم دادگاه اطفال کار می‌کنند، نمی‌دانند که آسیب ثانویه ممکن است بر آنها یا همکارانشان تأثیر بگذارد. برای ایجاد استرس تروماتیک ثانویه مجبور نیستید مستقیماً با کودک آسیب‌دیده کار کنید، هرکسی که در دادگاه کار می‌کند و به شهادت در مورد رویدادهای آسیب‌زا گوش می‌دهد، ممکن است در معرض خطر باشد. راهنمای زیر راه مواجهه با ترومای ثانویه را به بحث گذاشته است:

ترومای ثانویه و تأثیر آن بر وکلادر پرونده‌های کودکان معارض قانون

متخصصان حقوقی به طور مرتب در معرض موارد آسیب‌زا هستند، از این رو، ارزیابی انتقادی و ترکیبی از میزان هرگونه ترومای ثانویه و عوامل خطر بالقوه ضروری است. استرس تروماتیک ثانویه یا درجه دوم، همچنین به عنوان ترومای جانشین یا خستگی شفقت شناخته می‌شود، وضعیتی است که علائمی مانند اختلال استرس پس از سانحه را پدید می‌آورد. این علائم ناشی از قرار گرفتن غیرمستقیم در معرض آسیب شخص دیگری است. درباره ترومای ثانویه برای مددکاران اجتماعی و درمانگرانی که مستقیماً با کودکان و بزرگسالانی که تروما را تجربه کرده‌اند، کار می‌کنند، مطالب زیادی نوشته شده است. در واقع، بسیاری از مددکاران اجتماعی و درمان‌گران در دوره‌های آموزشی، درباره ترومای ثانویه یاد می‌گیرند و برخی نیز پس از شروع به کار، آموزش‌های منظمی در این ارتباط دریافت می‌کنند. با این حال، بسیاری از وکلا، قضات و سایر افرادی که در سیستم دادگاه اطفال کار می‌کنند، نمی‌دانند که آسیب ثانویه ممکن است بر آنها یا همکاران‌شان تأثیر بگذارد. برای ایجاد استرس تروماتیک ثانویه مجبور نیستید مستقیماً با کودک آسیب دیده کار کنید، هرکسی که در دادگاه کار می‌کند و به شهادت در مورد رویدادهای آسیب‌زا گوش می‌دهد، ممکن است در معرض خطر باشد.

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

آموزش

برای روانشناسان

۱. مددکاری اجتماعی، مسئولیت‌ها و انتظاراتی که پاسخ می‌دهند

مددکاران اجتماعی به افراد، خانواده‌ها و گروه‌ها کمک می‌کنند تا ظرفیت خود را برای عملکرد اجتماعی بازسازی یا افزایش دهند و برای ایجاد شرایط اجتماعی که از جوامع نیازمند حمایت می‌کند، تلاش می‌کنند. انجام مددکاری اجتماعی مستلزم آگاهی از رشد و رفتار انسان، نهادهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و تعامل همه این عوامل است.

مددکاران اجتماعی به افراد با هر پیشینه‌ای از طریق خدمات روانی اجتماعی و حمایتی کمک می‌کنند تا نیازهای خود را برطرف کنند.

مددکاران اجتماعی به مردم کمک می‌کنند تا بر برخی از دشوارترین چالش‌های زندگی مثل فقر، تبعیض، سوءاستفاده، اعتیاد، بیماری جسمی، طلاق، از دست دادن، بیکاری، مشکلات تحصیلی، ناتوانی و بیماری روانی کمک کنند. آنها به پیشگیری از بحران‌ها کمک می‌کنند و به افراد، خانواده‌ها و جوامع مشاوره می‌دهند تا به طور مؤثرتری با استرس‌های زندگی روزمره کنار بیایند.

مقاله زیر به تعریف، مسئولیت‌ها و شاخه‌های مددکاری اجتماعی می‌پردازد:

مددکاری اجتماعی،
مسئولیت‌ها و انتظاراتی
که پاسخ می‌دهند

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

۲. آشنایی با سازمان بهزیستی؛ مسئولیت‌ها و وظایف

وظیفه سازمان بهزیستی کشور، تامین و توزیع کمک‌های مالی به نیازمندان، ارائه خدمات اجتماعی و رفاهی به اقشار آسیب‌پذیر جامعه، ارتقای مشارکت اجتماعی نیازمندان و تسهیل در توانمندسازی آنان، ترویج فرهنگ بزرگداشت ارزش‌ها و قدرتمندی کار و خیریه، ارائه مشاوره و راهنمایی به جامعه در زمینه بهزیستی و توسعه شبکه‌های اجتماعی است.

امروزه در جامعه‌ای که همه افراد حقوق و تساوی را دارند، حمایت از افرادی که نیازمند کمک و حمایت اجتماعی هستند بسیار مهم است. یکی از راه‌های ارتقاء سطح خدمات حمایتی و توانبخشی بهزیستی، ارزیابی نقش‌هایی است که این افراد در زندگی روزمره خود ایفا می‌کنند. با انجام یک ارزیابی ادواری دقیق، می‌توان نقاط قوت و ضعف افراد را شناسایی و براساس آن‌ها برنامه‌های مناسبی برای بهبود کیفیت و کمیت خدمات ارائه شده در نظر گرفت. این ارزیابی می‌تواند به مدیران و کارکنان سازمان‌های حمایتی و توانبخشی بهزیستی کمک کند تا با افراد نیازمند تعامل بیشتر و خدمات شخصی‌تری را ارائه دهند.

استفاده از اطلاعات به‌دست‌آمده از ارزیابی نقش‌های زندگی افراد، علاوه بر بهبود کیفیت خدمات، می‌تواند باعث ارتقای آگاهی عمومی نیز شود. با بررسی دقیق اطلاعات، می‌توانیم نقاط قوت و ضعف سامانه حمایتی و توانبخشی بهزیستی را شناسایی نموده و بهبودهای مورد نیاز را در آن اعمال کنیم.

بنابراین، با انجام ارزیابی ادواری و بهره‌گیری از اطلاعات به‌دست‌آمده، قادر خواهیم بود به بهتر شدن کیفیت و کمیت خدمات حمایتی و توانبخشی بهزیستی پردازیم و به بهترین شکل ممکن به نیازمندان کمک کنیم.

ارائه خدمات بهزیستی به افراد نیازمند، پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به افراد و گروه‌های نیازمند و کمک به تامین حداقل هزینه زندگی آنان طبق مقررات خدمات دیگری است که سازمان بهزیستی ارائه می‌کند

فایل کامل تعریف چستی و بخش‌های مختلف بهزیستی ایران را اینجا ببینید:

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

۳. کلینیک‌های حقوقی و نقش کارکنان اجتماعی در رابطه به کودکان و خانواده‌های آنها

قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹ شرایطی را مهیا ساخته، تا امکان شناسایی و حمایت از کودکان بزه‌دیده و سایر کودکان در معرض خطر فراهم شود. بدیهی است که بدون داشتن تشکیلات حمایتی، امکان ارائه چنین حمایتی وجود ندارد. در نتیجه در ماده ۵۰ آیین‌نامه موضوع ماده ۶ این قانون، تاسیس کلینیک‌های حقوقی اطفال و نوجوانان پیش‌بینی شده است. در همین خصوص تعدادی کلینیک نیز به وسیله نهادهای مدنی تاسیس شده است. از قرار معلوم در عمل هیچ یک از کلینیک‌ها عملیاتی نشده‌اند. ضرورت عملیاتی شدن این کلینیک‌ها برای حمایت از کودکان و خانواده‌های آنها به عنوان نهادهای واسطه بین دستگاه قضایی، نهادهای اجتماعی، پلیس و متخصصان روانشناسی بیشتر پیش چشم می‌آید.

حمایت‌های اجتماعی-حقوقی، مددکاری و روانشناسی بدون داشتن نهادهای متولی این امور ممکن نیست. نهادهای بالادستی مانند دادگستری، دادگاه اطفال و سازمان بهزیستی از پیش وجود داشته‌اند اما حلقه مفقوده، نهادی است تا متولی حمایت از کودکان در معرض خطر باشد.

کارکنان نهادهای اجتماعی مانند سازمان بهزیستی و سایر نهادهای حمایتی در این خصوص وظایف و مسئولیت‌هایی دارند، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان برای آنها مسئولیت‌های روشنی تعیین کرده است. یک مثال موضوع را روشن تر می‌کند؛ دختری ۱۴ ساله به دلیل اعتیاد والدین به یک شبه خانواده‌ای در تهران سپرده می‌شود. سازمان بهزیستی با دستور معاون دادستان و دایره سرپرستی به مدیر این شبه خانواده وظیفه سرپرستی این کودک را می‌سپارد. مدتی کودک در محیط شبانه‌روزی که بصورت گروهی به کودکان دختر سرویس حمایتی می‌دهد، می‌گذراند. دختر با فضای شبانه‌روزی مانوس می‌گردد. مسئولین آنجا سعی می‌کنند محیط امن و شرایط تحصیل‌اش را فراهم کنند. او حمایت‌های بهداشت روانی نیز دریافت می‌کند. یک روز مادر این دختر به دایره سرپرستی مراجعه و از قاضی آنجا درخواست می‌کند که دخترش را ببیند و سرپرستی او به وی منتقل شود. او اظهار می‌دارد که پاک شده و در یک منزلی کار می‌کند، یک آپارتمان کوچک اجاره کرده و می‌تواند از

دخترش مراقبت نماید. دایره سرپرستی دستور می‌دهد که دختر به مادرش تحویل گردد. مدیران این مرکز به دایره سرپرستی اعلام می‌کنند که انتقال این دختر موجب آسیب روانی به وی می‌گردد. آنها می‌گویند اطمینان به مادر، بدون بررسی دقیق ممکن است موجب پشیمانی شود. دایره سرپرستی بدون شنیدن سخنان دختر و بدون توجه به پیامدهای پنهان و آشکار این دستور بر اجرای آن اصرار می‌نماید. از مددکاران سازمان بهزیستی می‌خواهد که از محل نگهداری دختر بازدید نمایند و گزارش دهند. گزارش مددکار نیز حکایت از این دارد که بصورت موقت امکان انتقال و سپردن او وجود دارد. در نهایت دختر منتقل می‌شود و مقاومت شبه خانواده بی‌نتیجه می‌ماند.

باتوجه به اینکه این دختر در معرض خطر، شناسایی و تعریف می‌شود، کارکنان نهادهای اجتماعی مانند شبه خانواده و حتی دایره سرپرستی چگونه باید رفتار کنند که اولاً شان و منزلت انسانی این کودک آسیب نبیند، دوم اینکه آسیب‌ها و خطرهای احتمالی اندازه‌گیری شود و سپردن کودک به منزله از سر خود باز کردن و فراهم کردن مکان برای یک کودک دیگری در شرایط مشابه یا بدتر نباشد. برنامه مراقبتی برای این کودک لازم است تهیه و بصورت روشن دنبال شود تا تهدیدی علیه او وجود نداشته باشد.

اگر او در معرض تهدید یا خطر باشد باید فوراً درباره او اقدام صورت گیرد. همه این موارد بدون داشتن کارکنان مسئول و یا سازمان مسئول ممکن نیست. بدیهی است این نمونه می‌تواند به ما کمک کند که بدانیم چگونه باید مراقب بود تا کودکان دچار آسیب‌های بیشتری نشوند.

در این خصوص دستورات عمل کلینک‌های حقوق کودک را اینجا ببینید:

[نسخه کامل را اینجا مطالعه کنید](#)

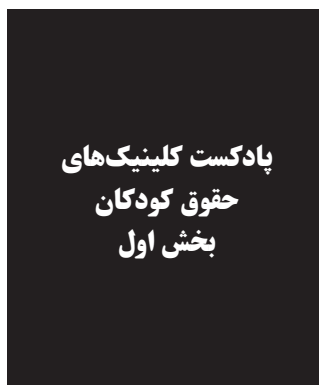
چگونه این دستورالعمل را اجرایی کنیم؟

- آموزش راه‌اندازی کلینیک‌های حقوقی برای نهادهای مدنی و علاقمند به حمایت از کودکان؛
- آموزش شیوه اداره کلینیک‌ها؛
- برنامه‌های حمایتی از کودکان بر مبنای ظرفیت‌های حقوقی و اجتماعی؛
- شناسایی مناطق پرخطر برای کودکان و تلاش برای پیشگیری از آسیب دیدگی آنها بر مبنای اهداف بلند مدت و استفاده از ظرفیت‌های جامعه مدنی؛
- تاکید بر نقش کانون‌های وکلای دادگستری و وکلا در حمایت از کودکان؛
- تاکید بر نقش مددکاران اجتماعی و روانشناسان در مراقبت از کودکان و حمایت از آنها؛

چارچوب فعالیت‌های کلینیک‌های حقوقی در آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان پیش‌بینی شده که اینجا می‌توانید ببینید.

[نسخه کامل «آیین‌نامه اجرایی ماده \(۶\) قانون حمایت از اطفال و نوجوانان»](#)

همچنین این موارد در سه پادکست زیر مورد بررسی قرار گرفته‌اند:

گفتگو با حسین رئیسی، حقوقدان و وکیل حقوق بشر

این پادکست بخش نخست از مجموعه پادکست‌هایی است که پیرامون کلینیک‌های حقوق کودکان تدوین شده‌اند. برای آشنایی با ساختارهای کلینیک‌های حقوق کودکان لازم هست تا آیین‌نامه موضوع ماده ۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ را بررسی کنیم و همچنین دستورالعمل تاسیس کلینیک‌های حقوقی که پیرامون همین موضوع و متعاقب همین قانون تهیه شده‌اند. ساختارهای کلینیک‌های حقوقی به طور عام و کلینیک‌های حقوق کودکان به طور اختصاصی در این پادکست مورد بررسی قرار گرفته است. در پادکست‌های بعدی جزئیات بیشتر و ضرورت توجه به ابعاد دیگری از مسائل مربوط به کودکان در کلینیک‌های حقوقی مورد توجه واقع شده است.

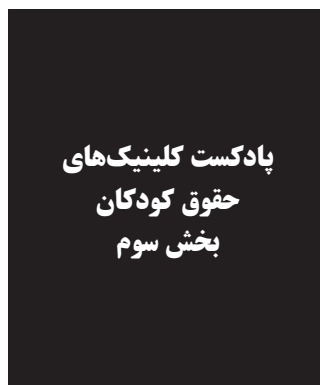
[این پادکست را اینجا بشنوید](#)

گفتگو با محسن رادکانی، فعال حقوق کودکان

این یادگست بخش دوم از مجموعه سه یادگستی است که پیرامون کلینیک‌های حقوق کودکان تهیه شده است. در این بخش آقای رادکانی فعال حقوق کودکان به امکان عملیاتی شدن آیین نامه موضوع ماده ۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و همچنین دستورالعمل تاسیس کلینیک‌های حقوقی کودکان می‌پردازد. سخنان ایشان جزئیاتی را درباره ساختار و ضرورت تاسیس کلینیک‌های حقوق کودکان در ابعاد مختلف را نشان می‌دهد.

[این یادگست را اینجا بشنوید](#)

گفتگو با خانم دکتر صبا آلاله، روانشناس

کلینیک‌های حقوقی کودکان و ضرورت آموزش حقوق کودک، محور این بخش از سلسله گفتگوها پیرامون تاسیس کلینیک‌های حقوقی کودکان است. خانم صبا آلاله روانشناس در این گفتگو، آموزش حقوقی صرف، به کودکان و اطرافیان آنها را کافی نمی‌داند و معتقد است آموزش روانشناسی، جامعه‌شناسی و آموزش‌های لازم جهت جلوگیری از آسیب‌دیدگی کودکان، باید به عنوان مکمل آموزش‌های حقوقی مورد توجه این کلینیک‌ها قرار گیرد.

[این پادکست را اینجا بشنوید](#)

۴. گزارش‌دهی موارد کودک آزاری

مرکز فوریت‌های اجتماعی سازمان بهزیستی با شماره تلفن ۱۲۳ برای دریافت گزارش‌ها در خصوص کودک آزاری در دسترس است. فارغ از اینکه این مراکز چه سطحی از جامعه را پوشش و چه نوع مداخله‌ای دارند، باید از آن برای گزارش موارد کودک آزاری بهره جست. اورژانس اجتماعی یا مرکز فوریت‌های اجتماعی، برای مداخله موثر به همکاری پلیس ویژه اطفال یا پلیس آموزش دیده نیازمند است.

کودک آزاری جرم است و اقدام فوری برای کاهش آسیب نسبت به کودک در معرض خطر یا آسیب و ممانعت از آسیب بیشتر ضروری است. اقداماتی به این شرح:

۱. دخالت فوری پلیس آموزش دیده ویژه کودکان در مواقع ضروری؛
۲. جداسازی کودک از محیط خطر؛
۳. سپردن کودک به محل امن و اطمینان از امنیت برای کودک؛
۴. تلاش برای باقی ماندن کودک با خانواده در صورت وجود شرایط امن؛
۵. ضرورت شکایت از والدین یا سرپرستان کودک آزار و تعقیب آن بوسیله یک نهاد مسئول مانند انجمن‌ها و یا وکلای کلینیک‌های حقوقی.
۶. برنامه مراقبتی برای پایان دادن به خشونت علیه کودکان در صورت گزارش.
۷. وجود نهادی فعال در پیشگیری از کودک آزاری؛
۸. ایجاد خانه‌های امن و محل نگهداری مناسب برای کودکان داری والدین یا سرپرستان خطرناک
۹. آموزش پیشگیری از کودک آزاری در مدارس و مهد کودک‌ها؛
۱۰. آموزش خانواده‌ها برای کاهش کودک آزاری؛
۱۱. شناسایی موارد کودک آزاری سهل‌انگاری، غفلت و بی‌توجهی؛

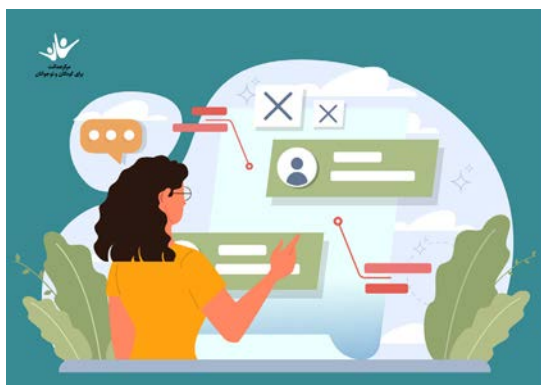
۱۲. شناسایی برنامه‌هایی برای کودکان با سابقه ترومای کودک‌آزاری؛

۱۳. تهیه فرم گزارش‌دهی کودک‌آزاری؛

۱۴. تهیه برنامه مراقبتی برای کودکان دارای سابقه آزار و اذیت؛

۱۵. حمایت از کودکان دارای معلولیت یا با نیازهای ویژه و کودکان خانواده‌های کم‌برخوردار و حفاظت از آنها در برابر آسیب‌های ناشی از کودک‌آزاری؛

۱۶. ایجاد نهاد اجرایی برای موارد فوق؛

**نمونه فرم گزارش تخلف،
آزار و غفلت از اطفال و
نوجوانان**

نمونه فرم‌های گزارش تخلف، آزار و غفلت از اطفال و نوجوانان را از اینجا دانلود کنید:

[دانلود نمونه فرم اول](#)

[دانلود نمونه فرم دوم](#)

بهار ۱۴۰۳